

Олександр Юрійович ГРИГОР'ЄВ

старший викладач, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1374-4450>

e-mail: Gri1970@ukr.net

Андрій Васильович ТОДОЩУК

к.е.н., доцент, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9406-4846>

e-mail: a.todoschuk@gmail.com

Наталія Ярославівна ПЕТРИШИН

к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4642-1778>

e-mail: natalya.petryshyn@gmail.com

Марта Олегівна ДАВИДЧАК

студентка, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7948-7207>

e-mail: marta.davydchak.mmzed.2023@lpnu.ua

РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

У статті досліджено процедуру ввезення транспортних засобів на митну територію України під час воєнного стану. Проаналізовано впровадження нової формули розмитнення, а також розглянуто рекомендовані коригуючі коефіцієнти кодування модельного року виробництва транспортних засобів на основі міжнародного стандарту та рекомендовані коригуючі коефіцієнти на основі екологічних стандартів. Зокрема, висвітлено проблеми наявної процедури розмитнення транспортних засобів та переваги від впровадження нової формули митного оформлення. А також визначено вартість митного оформлення автомобілів внаслідок застосування рекомендованої схеми.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, транспортні засоби, процедура розмитнення, державне регулювання, воєнний стан, митне оформлення

ВСТУП

Внаслідок повномасштабного вторгнення агресора та введення воєнного стану на всій території України, відбулося багато змін в економіці та законодавстві. Незважаючи на дані обставини, держава робить все можливе, щоб уникнути економічної кризи, і в цьому контексті прийнято численні нововведення в законодавство стосовно зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Умови воєнного стану ставлять державу перед складними викликами і вимагають суттєвих змін у методах управління економічними процесами та ЗЕД. Як наслідок, прийнято низку змін у нормативно-правових актах для регулювання експортно-імпоротної діяльності господарюючих суб'єктів у умовах воєнного стану.

МЕТА – дослідити процедуру ввезення транспортних засобів на митну територію України під час воєнного стану, проаналізувавши проблеми, з якими можна зустрітись під час застосування наявної форми розмитнення транспортних засобів, а також визначити можливості й перспективи для впровадження нової формули розмитнення та переваги від її використання.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні застосовано такі методи, як економічний аналіз, порівняння, математичний аналіз, структурний аналіз, методи структурної декомпозиції та методи графічного моделювання.

РЕЗУЛЬТАТИ

Розглянемо основні зміни на прикладі процедури ввезення транспортних засобів на митну територію України.

Законопроект № 7468-1 зареєстровано у Верховній Раді 30 червня 2022 р. Він пов'язаний з проектом Закону про внесення змін до Податкового кодексу України (ПКУ) та деяких інших законодавчих актів України стосовно оподаткування транспортних засобів, що ввозяться на митну територію України. Основна мета проекту – вдосконалення процедури оподаткування транспортних засобів за допомогою впровадження нової формули розмитнення [1].

Ще у 2018 р. прийнято Закон № 2611-VIII, який вніс певні зміни до ПКУ з метою оподаткування легкових транспортних засобів акцизним податком за новою моделлю. Згідно з цією моделлю під час розмитнення транспортного засобу нині сплачується акцизний податок, який перераховується до спеціального фонду Державного бюджету, ввізне мито, що також перераховується до спецфонду, ПДВ, що перераховується до загального фонду Державного бюджету, а також збір на обов'язкове державне пенсійне страхування при першій державній реєстрації, який перераховується до загального фонду [2].

Базою для нарахування податків є ставка, яка розраховується за формулою:

$$\text{Ставка} = \text{Ставка}_{\text{баз}} \times K_{\text{двигуна}} \times K_{\text{вік}} \times K_{\text{євро}} \quad (1)$$

де $\text{Ставка}_{\text{баз}}$ – це ставка податку в євро за 1 шт. транспортного засобу;

$K_{\text{двигуна}}$ – це коефіцієнт, що розраховується як відношення об'єму циліндрів двигуна внутрішнього згоряння транспортного засобу в куб. см до 1000 куб. см;

$K_{\text{вік}}$ – коефіцієнт, що дорівнює кількості повних

календарних років, що пройшли від року виробництва транспортного засобу до року розрахунку ставки податку;

$K_{\text{свро}}$ – коефіцієнт, який враховує викид шкідливих речовин у навколишнє середовище.

У табл. 1 наведено рекомендовані поправочні коефіцієнти на основі міжнародного стандарту ISO 3779-1983 кодування модельного року виробництва транспортного засобу.

Таблиця 1 – Рекомендовані коригуючі коефіцієнти на основі міжнародного стандарту ISO 3779-1983 кодування модельного року виробництва транспортного засобу (удосконалено авторами)

Роки виробництва	Символи	Рекомендовані коригуючі коефіцієнти, К
2001	1	10
2002	2	10
2003	3	7
2004	4	6,5
2005	5	6
2006	6	5,5
2007	7	5
2008	8	4,5
2009	9	4
2010	A	3,6
2011	B	3,3
2012	C	3
2013	D	2,8
2014	E	2,8
2015	F	2,4
2016	G	2,2
2017	H	2
2018	J	1,2
2019	K	1,15
2020	L	1,1
2021	M	1,05
2022	N	1,02
2023	P	1

Як бачимо, для транспортних засобів, які старші 20 років, коригуючий коефіцієнт дорівнює 10. Це здійснено для значного подорожчання старих транспортних засобів.

У табл. 2 наведено рекомендовані коригуючі коефіцієнти на основі екологічних стандартів, що регулюють вміст шкідливих речовин у вихлопних газах транспортного засобу.

Рекомендовану блок-схему проходження митного оформлення автотранспортного засобу (АТЗ) на митниці зображено на рис. 1.

Ввізне мито сплачується згідно зі ставками, які встановлено Законом України «Про Митний тариф України». Ставка ввізного мита на автомобілі легкові становить 10 % митної вартості [3].

За ставкою 20 % від бази оподаткування, яка визначається згідно з контрактною вартістю транспортного засобу з урахуванням мита та акцизного податку, сплачується ПДВ відповідно до ПКУ [4].

Таблиця 2 – Рекомендовані коригуючі коефіцієнти на основі екологічних стандартів, що регулюють вміст шкідливих речовин у вихлопних газах транспортного засобу (удосконалено авторами)

Екологічні стандарти	Види двигунів	Рекомендовані коригуючі коефіцієнти, K_c
Євро 0	Бензиновий	10
Євро 1	Бензиновий	8
Євро 2	Бензиновий	5
Євро 3	Бензиновий	2
Євро 4	Бензиновий	1,5
Євро 5	Бензиновий	1,2
Євро 6	Бензиновий	1
Євро 0	Дизельний	10
Євро 1	Дизельний	8
Євро 2	Дизельний	5
Євро 3	Дизельний	2,5
Євро 4	Дизельний	2
Євро 5	Дизельний	1,2
Євро 6	Дизельний	1

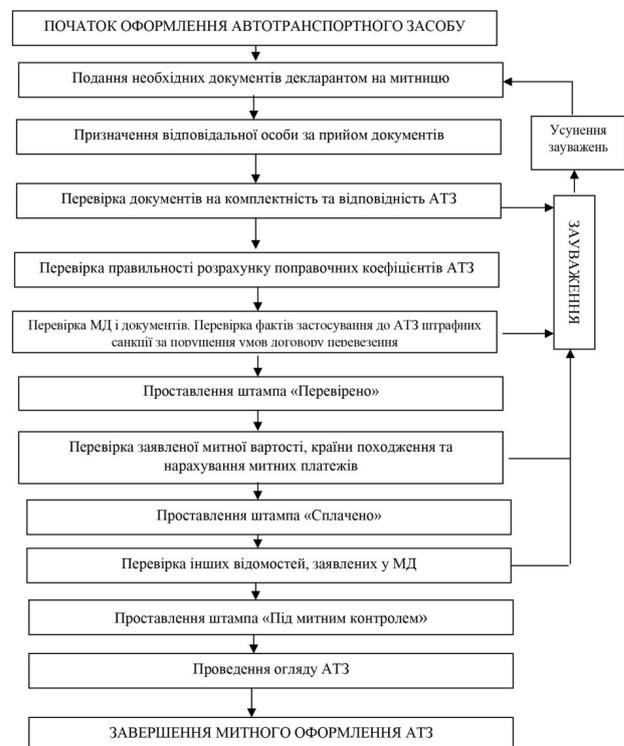

Рис. 1. Рекомендована блок-схема проходження митного оформлення автотранспортного засобу в митних органах (удосконалено авторами)

Відповідно до Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» сплачується збір на обов'язкове державне пенсійне страхування під час набуття права власності на легкові автомобілі, які підлягають першій державній реєстрації, згідно ставок, які обчислюються від вартості легкового автомобіля, встановленими п. 8 ст. 4 Закону [5].

Так, під час розмитнення та реєстрації легкового автомобіля громадянами сплачуються чотири окремі податки та збори, що створює зайву бюрократичну процедуру, яка є незрозумілою та обтяжливою для громадян.

Для спрощення процедури розмитнення автомобілів пропонується вдосконалити наявну систему оподаткування шляхом застосування нової формули розмитнення, яка буде залежати від віку, типу, об'єму двигуна

та рівня ексклюзивності автомобіля. Водночас власники автомобілів будуть сплачувати акцизний податок та ПДВ, але вартість автомобіля не буде враховуватись у формулі розмитнення. Також збір на державне пенсійне страхування буде скасоване за першої реєстрації легкових автомобілів. Як наслідок, це знизить вартість реєстрації. Ввізне мито теж буде скасовано, що зменшить вартість розмитнення на 10%.

Зміни до Митного кодексу України (МКУ) дадуть змогу розмитнювати транспортні засоби в електронному вигляді через Єдиний державний вебпортал електронних послуг, що значно скоротить час та витрати на розмитнення, а також зробить процес більш зручним для громадян.

Нова модель розмитнення унеможливіє безпідставне завищення митної вартості автомобіля, а також інші неправомірні дії, такі як вказування на неіснуючі пошкодження та несправності автомобілів, зміну модифікації, створення фальшивих договорів купівлі-продажу автомобіля, штучне збільшення або зменшення пробігу автомобіля тощо.

Так, нові зміни до МКУ є важливим кроком у напрямі спрощення та децентралізації митного оформлення, а також боротьби з корупцією.

Після запровадження нової моделі сума сплачених податків під час ввезення легкових автомобілів буде поступово зменшуватись на 30 % приблизно протягом наступних 5-ти років.

Список використаних джерел

1. Проект Закону про внесення змін до Митного кодексу України (щодо вдосконалення процедури оподаткування транспортних засобів, що ввозяться на митну територію України). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39912>
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування акцизним податком легкових транспортних засобів: Закон України від 08.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2611-19#Text>
3. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI: станом на 02 квіт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
4. Податковий Кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 26.06.1997 № 400-97. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z970400>

References

1. Draft Law on Amendments to the Customs Code of Ukraine (regarding the improvement of the procedure for taxation of vehicles imported into the customs territory of Ukraine). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39912> [in Ukrainian].
2. On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Excise Taxation of Motor Vehicles: Law of Ukraine of 08.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2611-19#Text> [in Ukrainian].
3. Customs Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 13.03.2012 No. 4495-VI: as of April 02. 2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> [in Ukrainian].
4. Tax Code of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
5. On the fee for compulsory state pension insurance: Law of Ukraine of 26.06.1997 No. 400-97. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/Z970400> [in Ukrainian].

ВИСНОВКИ

Умови воєнного стану мають свою специфіку для процедури регулювання ЗЕД, що обмежує можливості держави у фінансовому та фізичному аспектах. У зв'язку з цим в Україні потрібно шукати нові механізми впливу на ЗЕД та раціонально поєднувати інструменти міжнародної торгівельної активності держави, щоб підтримувати доходи та витрати країни під час війни.

У реалізації такого проєкту можуть виникнути проблеми під час євроінтеграції та гармонізації українського законодавства з європейським, оскільки рішення про відхід від митної вартості товару суперечить міжнародним угодам.

Пропонована система діятиме лише для легкових авто, а тому проблеми здійснення імпорту вантажних автомобілів, автобусів та спецтехніки залишаться.

Також нова система впливатиме й на імпорт автомобілів з Америки. Українці купували пошкоджені автомобілі на страхових аукціонах. Оскільки розмитнення пошкоджених автомобілів відбувалося за меншими тарифами, кінцева вартість цих авто в Україні була суттєво нижчою за ціну на непошкоджені автомобілі. Окрім цього, розмитнення для всіх автомобілів буде однаковим, що зменшить кількість автомобілів з Америки в структурі імпорту.

Запропоновані дії кардинально змінять імпорт транспортних засобів та зроблять його процедуру простішою та ефективнішою. Потрібно лише виправити усі недоліки, добре продумати послідовність етапів, вдосконалити їх та втілити ідею в реальність.

Oleksandr HRYHORIEV

Senior Lecturer, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1374-4450>

e-mail: Gri1970@ukr.net

Andrii TODOSHCHUK

PhD in Economics, Associate Professor, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9406-4846>

e-mail: a.todoschuk@gmail.com

Nataliia PETRYSHYN

PhD in Economics, Associate Professor, Acting Head of the Department, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4642-1778>

e-mail: natalya.petryshyn@gmail.com

Marta DAVYDCHAK

student, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7948-7207>

e-mail: marta.davydchak.mmzed.2023@lpnu.ua

RECOMMENDATIONS FOR DETERMINING THE CUSTOMS VALUE OF VEHICLES

Introduction. The paper examines the procedure for importing vehicles into the customs territory of Ukraine during martial law. The implementation of the new customs clearance formula is analyzed, and the recommended adjustment factors for coding the model year of production of vehicles based on the international standard and the recommended adjustment factors based on environmental standards are considered. Martial law conditions pose complex challenges to the state and require significant changes in the methods of managing economic processes and foreign economic activity. As a result, a number of amendments to legal acts have been adopted to regulate the export and import activities of business entities under martial law.

The **purpose** of the paper is to study the procedure of importation of vehicles into the customs territory of Ukraine during martial law, analyzing the problems that may be encountered when using the existing form of customs clearance of vehicles, as well as to identify opportunities and prospects for the introduction of a new customs clearance formula and the benefits of its use.

Results. To improve the customs clearance procedure for cars, it is proposed to improve the existing taxation system by applying a new customs clearance formula that will depend on the age, type, engine size and exclusivity of the car. At the same time, car owners will pay excise tax and value added tax, but the cost of the car will not be taken into account in the customs clearance formula. In addition, the state pension insurance fee will be canceled at the first registration of passenger cars. As a result, this will reduce the cost of registration. Import duty will also be canceled, which will reduce the cost of customs clearance by 10%. Amendments to the Customs Code of Ukraine create preconditions for customs clearance of vehicles through the Unified State Web Portal of Electronic Services. This should reduce the time for customs clearance and become a convenient tool for citizens, which is also a positive development. Such a customs clearance formula will have a positive impact on eliminating the possibility of corruption and other illegal actions at customs related to the unjustified increase in the customs value of a car. The new model will also prevent the indication of non-existent damages and malfunctions of cars, changes in modifications, creation of fake car sale and purchase agreements, artificial increase or decrease of car mileage, etc.

Conclusion. The proposed actions will radically change the import of vehicles and make the procedure simpler and more efficient. All that is needed is to fix all the shortcomings, think carefully about the sequence of stages, improve them, and turn the idea into reality.

Keywords: foreign economic activity, vehicles, customs clearance procedure, state regulation, martial law, customs clearance